

Epävirallinen EU:n ulkoministerien kokous (VTC) 11.8.2025

Kokous

Epävirallinen EU:n ulkoministerien kokous (VTC) 11.8.2025

Kokouksen aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, Lähi-idän tilanne sekä muissa asioissa Kyproksen esille nostamana viiden kyproksenkreikkalaisen pidätys.

Venäjän hyökkäyssodan osalta Ukrainan ulkoministeri Sybiha painotti tilanteen kriittisyyttä vedoten lännen yhtenäisyyteen. Venäjän uhkavaatimuksia ei voi hyväksyä. Kattava, kestävä ja oikeudenmukainen rauha voidaan saavuttaa täyden, valvotun tulitauon ja todelliseen diplomatiaan siirtymisen sekä YK:n peruskirjan kunnioituksen kautta. Jäsenmaat ilmaisivat tuen korkea edustaja (KEVP) Kallasin esittelemälle toimintalinjalle; edistää diplomaattisia keskusteluja, asetetaan lisäpainetta Venäjälle ja tukea lisätään Ukrainalle.

Lähi-idän tilanteesta antoivat komissaarit Suica ja Lahbib katsaukset humanitaarisesta tilanteesta siviilien kannalta. Keskeistä on saada aikaan tulitauko, antaa tuki välittäjille ja keskittyä humanitaariseen tilanteeseen ja panttivankien palauttamisen edistämiseen. Keskustelussa esiintyi huoli Israelin Gazan kaupunkia koskevan päätöksen vaikutuksista tilanteeseen.

EU:n ulkoministerien epävirallinen videokonferenssi järjestettiin 11.8. Kokouksen aiheina olivat Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Lähi-idän tilanne. Muissa asioissa Kypros toi esiin viiden kyproksenkreikkalaisen pidätyksen saaren pohjoisosassa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Korkea edustaja (KEVP) Kallas taustoitti tilanteen presidentti Trumpin kutsuman Alaskan-kokouksen alla. Yhdysvaltain Venäjälle asettama 8.8. määräaika on ohitettu. Venäjän vaatimukset myönnytyksistä eivät ole hyväksyttäviä. EU:n on oltava tästä selkeä ja maksimoitava painetta Venäjälle samalla kun tukea Ukrainalle vahvistetaan. On tuettava Yhdysvaltain rauhanpyrkimyksiä sekä kommunikoida selkeästi, ettei Ukrainasta ei voida sopia ilman Ukrainaa eikä Euroopasta ilman Eurooppaa.

Kokouksen alkuun osallistunut Ukrainan ulkoministeri Sybiha painotti tilanteen kriittisyyttä ja vetosi yhtenäisyyteen. Venäjän ei tule päästää rikkomaan transatlanttista yhtenäisyyttä nyt. Ukraina on valmis tulitaukoon, mutta Venäjä ei. Se näyttää valmistautuvan talveen ml. pyrkimällä kohdistamaan toimia Ukrainan energiainfrastruktuuriin. Kattava, kestävä ja oikeudenmukainen rauha on Ukrainan päämäärä ja se voidaan saavuttaa täyden, valvotun tulitauon ja todelliseen diplomatiaan siirtymisen sekä YK:n peruskirjan kunnioituksen kautta. Presidentti Trumpin pyrkimykset ovat Ukrainalle tervetulleita, mutta Ukrainan olisi oltava mukana neuvotteluissa. Euroopan ja Ukrainan tulevaisuudesta ei voida päättää ilman Eurooppaa ja Ukrainaa. Lännen on osoitettava voimansa, sillä paljon riippuu päätöksistä, joita nyt teemme.

KEVP Kallas kiteytti EU:n tavoitteet kolmeen raiteeseen. Ensinnäkin diplomataraidetta tulee jatkaa, toiseksi painetta Venäjää kohtaan tulee ylläpitää ja kolmanneksi tuen Ukrainalle tulee vahvistua. Prioriteettina on täysi ja ehdoton sekä valvottu tulitauko sekä Ukrainan turvallisuusjärjestelyt. Voimme tukea halukkaiden koalition (Coalition of the Willing, CoW) työtä turvatakuiden edistämiseksi. Osoitetaan arvostus Yhdysvaltain työlle. Tärkeää pitää yhteyttä kolmansiiin maihin, erityisesti Brasiliaan, Intiaan ja Kiinaan, joilta Venäjä tavoittelee tukea. Nyt ei ole aika puhua pakotteiden höllentämisestä. 19. pakotepakettia aletaan valmistella.

Eurooppalaisten johtajien 9.8. Lontoon kokoukseen osallistuneet maat, ml. Suomi, avasivat keskustelun. Keskustelussa tuettiin kolmen raiteen toimintalinjaa ja korostettiin EU:n yhtenäisten viestien tarvetta ennen Alaskan kokousta. Jäsenmaiden puheenvuoroissa alleviivattiin EU:n ja transatlanttisen yhtenäisyyden merkitystä. Neuvotteluissa tulee Ukrainan ja Euroopan olla mukana. Pakotteiden osalta annettiin laaja tuki 19. pakotepaketin edistämiseksi.

Suomi korosti, että EU:n on säilytettävä linjansa ja yhtenäisyytensä etenkin nyt. Kyseessä voi olla ratkaisevat ajat. Yhdysvaltain pyrkimykset sodan lopettamiseksi ovat tervetulleita kestävä rauha edellyttää oikeudenmukaisuutta. On selvää, että päätöksiä ei voi tehdä ilman Euroopan ja Ukrainan mukanaoloa. EU:n tulee valmistella 19. pakotepaketti Venäjälle.

Lähi-idän tilanne

KEVP Kallas kertoi, että on ilmaissut huolensa Israelin ulkoministerille ja vedonnut humanitaarisen katastrofin estämiseen. Humanitaarista apua on lisättävä. Tarvitaan tulitauko, välittäjiä täytyy tukea, keskittyä humanitaariseen tilanteeseen ja panttivankien palauttamisen edistämiseen. Sotilasoperaation laajentaminen vaarantaa myös panttivankien hengen.

Komissaarit Suica ja Lahbib antoivat tilannekuvauksen humanitaarisen tilanteen katastrofaalisuuteen ja huoliin, joita syntyy Israelin päätöksestä Gazan kaupungin haltuunotosta. On kiire suojella siviilejä ja toimittaa humanitaarista apua laaja-alaisesti maareittejä pitkin. Gazan kaupungissa on melkein 1 miljoona ihmistä. Samalla Hamasin täytyy vapauttaa panttivangit. Noin 50 vangista uskotaan olevan elossa noin 20.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa esiintyi huoli humanitaarisen tilanteen eskalaatiosta. Korostettiin tarvetta saada aikaan tulitauko, vapauttaa Hamasin panttivangit ja tukea kahden valtion mallia. Länsirannalla Israelin toimet heikentävät kahden valtion mallin toteuttamismahdollisuuksia.

Suomi ilmaisi syvän huolen Israelin Gazan kaupungin haltuunottopäätöksestä. Suomi tukee pyrkimystä saavuttaa tulitauko. Sodan on loputtava, panttivangit vapautettava ja humanitaarisen avun esteetön pääsy mahdollistettava.

Muut asiat

Kyproksen valtiosihteeri Constantinidou kertoi viiden kyproksenkreikkalaisen tulleen pidätetyksi saaren pohjoisosassa ja toivoi EU-maiden pyrkivän vaikuttamaan Turkkiin pidätettyjen vapauttamiseksi. Suomea kokouksessa edustivat ulkoministeri Elina Valtonen ja poliittisen osaston päällikkö Petri Hakkarainen.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Elina Valtonen ja poliittisen osaston päällikkö Petri Hakkarainen.